

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૫૩/૨૦૧૨

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી હેમંત એમ. પ્રચ્છક સહી/-

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન

વિરુદ્ધ

જ્યોતિન્દ્ર ખુશાલદાસ શાહ અને અન્ય

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફે શ્રીમતી કલ્પના કે. રાવલ (૧૦૪૬) વતી સુશ્રી દિલબર કોન્ડ્રાક્ટર

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૧ તરફે કેવલ જે. શાહ (૯૫૭૯)

સામાવાળા(ઓ)/પ્રતિવાદી(ઓ) નં. ૨ તરફે અધિક પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી હેમંત એમ. પ્રચ્છક

તારીખ : ૧૪/૦૭/૨૦૨૬

ચુકાદો

૧. અપીલકર્તા- મૂળ ફરિયાદીએ ક્રિમિનલ કેસ નં. ૫૫૬/૨૦૧૦ માં વિજ્ઞાન મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, કોર્ટ નં. ૬, અમદાવાદ (જે હવે પછી "ટ્રાયલ કોર્ટ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૧૮.૧૧.૨૦૧૧ ના નિર્દોષ છોડી મૂકવાના ચુકાદા અને હુકમ સામે કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮(જ) હેઠળ આ અપીલ દાખલ કરેલ છે, જેના દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટે સામાવાળા આરોપીને પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન એક્ટ, ૧૯૫૪ (જે હવે પછી "સદર અધિનિયમ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૬ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૭ હેઠળના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યો છે.

૨. હાલની અપીલ તરફ દોરી જતી હકીકતો એવી છે કે તારીખ ૨૦-૧૧-૨૦૦૮ ના રોજ સાંજે આશરે ૭:૩૦ વાગ્યે, ફરિયાદી તેમના પટાવાળા યાજ્ઞિક પી. મેવાડા સાથે રાજેશ કોફી સેન્ટર, અજંતા કોમર્શિયલ સેન્ટર, ઇન્કમ ટેક્સ, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદના સ્થળે ગયા હતા. તે સમયે, આરોપી હાજર હતો અને ટામેટા સોસ પીરસીને સેન્ડવિચ વગેરે વેચવાનો વ્યવસાય કરતો હતો.

૨.૧ ત્યાંથી પસાર થતા લક્ષ્મણભાઈ દેવાજી ઠાકોરને પંચ તરીકે બોલાવવામાં આવ્યા હતા. તેમની હાજરીમાં, ફરિયાદીએ પોતાની ઓળખ ફૂડ ઇન્સ્પેક્ટર તરીકે આપી હતી. પંચની હાજરીમાં, વ્યવસાયના સ્થળના અંદરના ભાગમાં આવેલા લાકડાના રેકમાં રાખેલી પ્લાસ્ટિકની બરણીમાં રાખેલી ખાદ્ય ચીજના પ્રકાર અને કિંમત વિશે પૂછપરછ કરતાં, આરોપીએ જણાવ્યું હતું કે તે ટામેટા સોસ છે અને તેની પ્રતિ કિલોગ્રામ કિંમત રૂ. ૩૬.૦૦ છે.

૨.૨ આના આધારે, ફરિયાદીએ પંચની હાજરીમાં આરોપીને રોકડા રૂ. ૩૨.૪૦ પૈસા ચૂકવીને આશરે ૮૦૦ ગ્રામ ટામેટા સોસ ખરીદ્યો હતો. આરોપીએ પ્લાસ્ટિકની બરણીમાં રાખેલા ટામેટા સોસને એકરૂપ બનાવવા માટે ચમચી વડે હલાવ્યો અને ફરિયાદી દ્વારા આપવામાં આવેલા ખાલી, સૂકા, સ્વચ્છ અને આરોગ્યપ્રદ ટમ્બલરમાં પીરસ્યો અને મૌખિક રીતે જાણ કરવામાં આવી હતી, તેમજ લેખિત જાણ દ્વારા પણ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે, આ ખરીદેલા ટામેટા સોસનો નમૂનો પૃથક્કરણ માટે પી.એ., એ.એમ.સી. (પબ્લિક એનાલિસ્ટ, અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન) ને મોકલવાનો હતો. ત્યારબાદ ફરિયાદીએ પોતાની પાસે રહેલી ખાલી, સૂકી, સ્વચ્છ અને આરોગ્યપ્રદ સ્ટીલની ચમચીનો ઉપયોગ કરીને ટમ્બલરમાં સમગ્ર જથ્થાને હલાવીને એકરૂપ કર્યો, અને પોતાની પાસે ઉપલબ્ધ ત્રણ ખાલી, સૂકી, સ્વચ્છ, આરોગ્યપ્રદ અને લેબલવાળી કાચની બરણીઓમાં સમાન રીતે ભર્યો. તેમણે તેમાં પ્રત્યેકમાં ફોર્મલિનના ૨૪ ટીપાં ઉમેર્યા, એરટાઈટ ઢાંકણા ફીટ કર્યા, ત્રણેય નમૂનાની બરણીઓને એકરૂપ કરવા માટે સારી રીતે હલાવી, અને સીલિંગ અને પેકિંગ માટે પોતાની સાથે આવેલા પટાવાળાને સોંપી દીધી.

૨.૩ તેમની સૂચના મુજબ, પટાવાળાએ દરેક બોટલ પર કાનૂની સીલિંગ અને પેકિંગ પ્રક્રિયા કરી, અને નમૂનાનો એક ભાગ પૃથક્કરણ માટે પબ્લિક એનાલિસ્ટને મોકલવામાં આવ્યો. પબ્લિક એનાલિસ્ટના અહેવાલ મુજબ, પી.એફ.એ. રૂલ્સ ૧૯૫૫ માં નિર્ધારિત ધોરણો મુજબ, ટામેટા સોસમાં એસિટિક

એસિડ તરીકે કુલ એસિડિટી લઘુત્તમ ૧.૦% હોવી જોઈએ, પરંતુ તેના બદલે, તે ૦.૫૦% હતી (એટલે કે એસિટિક એસિડ તરીકે કુલ એસિડિટી ૦.૫૦% ઓછી હતી). વધુમાં, ટામેટા સોસમાં કૃત્રિમ રંગ ગેરહાજર હોવો જોઈએ, પરંતુ તેના બદલે, એરિથ્રોસિન સિન્થેટિક ફૂડ કલરની હાજરી જણાઈ આવી હતી, અને નમૂનો ભેળસેળયુક્ત હોવાનો અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો.

૨.૪ વેચાણ માટે ટામેટા સોસનો આવો ભેળસેળયુક્ત નમૂનો સંગ્રહિત કરીને અને ફરિયાદીને નમૂના તરીકે વેચીને, આરોપીએ પી.એફ.એ. એક્ટ ની કલમ ૭ નો ભંગ કર્યો હતો અને સદર અધિનિયમની કલમ ૧૬ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કર્યો હતો, તે આધારે ફરિયાદ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૨.૫ અદાલતમાં ફરિયાદ દાખલ થયા પછી, અદાલત દ્વારા આરોપીને સમન્સ જારી કરવામાં આવતાં, તેઓ અદાલત સમક્ષ હાજર થયા હતા.

૨.૬ ફરિયાદ દાખલ કર્યા પછી, પી.એફ.એ. એક્ટ ની કલમ ૧૩(૨) હેઠળની નોટિસ અને પી.એ. (પબ્લિક એનાલિસ્ટ) નો રિપોર્ટ એલ.એચ.એ. (લોકલ હેલ્થ ઓથોરિટી) મારફતે આરોપીને મોકલવામાં આવ્યા હતા. કલમ ૧૩(૨) હેઠળની નોટિસની બજવણી થતાં, આરોપી અદાલત સમક્ષ હાજર થયો અને સી.એફ.એલ. (સેન્ટ્રલ ફૂડ લેબોરેટરી) મૈસુર મારફતે નમૂનાના બીજા ભાગના પુનઃ પૃથક્કરણ માટે અરજી કરી. પરિણામે, અદાલત મારફતે, એલ.એચ.એ. પાસેથી નમૂનાનો બીજો ભાગ મંગાવવામાં આવ્યો અને સી.એફ.એલ. મૈસુરને મોકલવામાં આવ્યો. સી.એફ.એલ. મૈસુરનો પૃથક્કરણ અહેવાલ/પ્રમાણપત્ર, જે પ્રમાણપત્ર નં.

૧૭૧/પીએફએ/૨૦૧૧ તારીખ ૧૭-૩-૨૦૧૧ ધરાવે છે, તે રેકૉર્ડ પર છે. સી.એફ.એલ. ના અહેવાલ મુજબ પણ, નમૂનો ભેળસેળયુક્ત હોવાનો અભિપ્રાય છે.

૨.૭ ત્યારબાદ, સદર કેસને વોરંટ ટ્રાયલ કેસ તરીકે ચલાવવા માટે આંક-૩૨ નીચે હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો, અને કેસને વોરંટ ટ્રાયલ કેસ તરીકે ચલાવવામાં આવ્યો હતો. પોતાના કેસના સમર્થનમાં ફરિયાદપક્ષે ૨૧ મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા છે.

૨.૮ સદર ગુના માટે આરોપી સામે આંક-૫૧ થી આરોપ ઘડવામાં આવ્યો હતો. આરોપીને આરોપ વાંચી સંભળાવતાં અને સમજાવતાં, તેમણે પોતાની સામે આક્ષેપિત ગુનાનો ઇનકાર કર્યો હતો, અને તેમનું નિવેદન/દલીલ તે મુજબ આંક-૫૨ થી નોંધવામાં આવી હતી, જેમાં તેમણે સ્પષ્ટપણે ગુનાનો ઇનકાર કર્યો હતો.

૨.૯ બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવા ધ્યાનમાં લીધા પછી, ટ્રાયલ કોર્ટે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા આરોપીને તેની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યો છે.

૨.૧૦ નિર્દોષ છોડી મૂકવાના ઉપરોક્ત ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને અપીલકર્તાએ આ અપીલ દાખલ કરેલ છે.

૩. અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલ શ્રીમતી કલ્પના કે. રાવલ વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી દિલબર કોન્ટ્રાક્ટર, સામાવાળા નં. ૨ તરફેના વિદ્વાન

એ.પી.પી. સુશ્રી જ્યોતિ ભટ્ટ અને સામાવાળા નં. ૧ તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલને સાંભળવામાં આવ્યા.

૪. અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે સદર અધિનિયમ હેઠળ "વેચાણ" ની વ્યાખ્યાને અવગણીને, આરોપી ટામેટા સોસ વેચવાના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ ન હોવાનું ઠરાવીને કાયદાની ભૂલ કરી છે.

૪.૧ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદીના પુરાવાની કદર કરવામાં કાયદાની ભૂલ કરી છે. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠરાવીને પણ કાયદાની ભૂલ કરી છે કે આરોપીને શંકાનો લાભ આપવો જોઈએ કારણ કે વાસણો સાફ કરવામાં આવ્યા હતા તે વાજબી શંકાથી પર રહીને સ્થાપિત થયું ન હતું અને પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન રૂલ્સ ના નિયમ ૧૪ નો ભંગ થયો હતો.

૪.૨ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એવું ઠરાવીને કાયદાની ભૂલ કરી છે કે ફોર્મલિન ઉમેરવામાં આવ્યું હતું કે કેમ તે સ્થાપિત થયું ન હતું, આ હકીકત હોવા છતાં કે પબ્લિક એનાલિસ્ટ અને સેન્ટ્રલ ફૂડ લેબોરેટરી બંને દ્વારા નમૂનો પૃથક્કરણ માટે યોગ્ય જણાયો હતો.

૪.૩ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે નિયમ ૪ નો ભંગ થયો હોવાનું અને ડિરેક્ટરે સીલની સરખામણી કરી ન હોવાનું ઠરાવીને કાયદાની ભૂલ કરી છે. પબ્લિક એનાલિસ્ટનો અહેવાલ સ્પષ્ટપણે નોંધે

છે કે કન્ટેનર અને બહારના કવર પરના સીલ અકબંધ હતા અને નમૂનાના સીલની છાપ સાથે મેળ ખાતા હતા.

૪.૪ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે સેન્ટ્રલ ફૂડ લેબોરેટરીનો અહેવાલ પણ એ જ રીતે જણાવે છે કે નમૂનો પૃથક્કરણ માટે યોગ્ય હતો અને કન્ટેનર તથા બહારના કવર પરના સીલ અકબંધ અને તૂટ્યા વિનાના હતા. નિયમ ૪ ની સુધારેલી જોગવાઈઓને ધ્યાને લેતાં, સીલ અકબંધ ન હોવાનું તારણ કાયદેસર રીતે અસમર્થનીય છે.

૪.૫ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે માત્ર ઊલટપાસ દરમિયાન કરવામાં આવેલા એક અલગ નિવેદન પર આધાર રાખીને નમૂના સ્વચ્છ બોટલોમાં લેવામાં આવ્યા ન હોવાનું ઠરાવવામાં ભૂલ કરી છે. ફરિયાદીનો પુરાવો સ્પષ્ટપણે નિયમ ૧૪ નું પાલન સ્થાપિત કરે છે, કારણ કે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનની કચેરીમાંથી નમૂના એકત્રિત કરવામાં આવ્યા તે પહેલાં સેમ્પલિંગ માટે ઉપયોગમાં લેવાતી બોટલો અને વાસણો સ્વચ્છ હતા.

૪.૬ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદી અને પટાવાળાના પુરાવાની યોગ્ય કદર કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે, જે આરોપિત ગુના માટે આરોપીના દોષને સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે.

૪.૭ અપીલકર્તા તરફેના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ અન્યથા કાયદા, રેકૉર્ડ

પરના પુરાવા અને સુસ્થાપિત કાનૂની સિદ્ધાંતોથી વિપરીત છે, અને તેથી કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાને પાત્ર છે.

પ. બીજી તરફ સામાવાળા આરોપી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા નિર્દોષ છોડી મૂકવાના ચુકાદા અને હુકમને સમર્થન આપ્યું છે. સામાવાળા-આરોપી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલ નિર્દોષ છોડી મૂકવાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ ન્યાયી, કાયદેસર અને યોગ્ય છે અને આ અદાલત દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની માંગ કરતો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓની યોગ્ય રીતે કદર કરી છે અને હકીકતો અને કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતોની યોગ્ય કદરના આધારે તારણો નોંધ્યા છે.

પ.૧ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ફરિયાદપક્ષ પોતાનો કેસ વાજબી શંકાથી પર રહીને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે. એવું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે માત્ર સાક્ષીઓની તપાસ અને દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કરવાથી આરોપીનો દોષ સ્થાપિત થતો નથી જ્યાં સુધી પુરાવા વિશ્વસનીય ન હોય અને વિશ્વાસ પ્રેરિત ન કરે.

પ.૨ સામાવાળા આરોપી તરફે ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદપક્ષ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટના વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં કોઈ વિકૃતિ,

ગેરકાયદેસરતા કે પુરાવાનું ખોટું વાંચન દર્શાવવામાં નિષ્ફળ ગયું છે અને અપીલ ગુણદોષ વિનાની છે અને રદ થવાને પાત્ર છે.

૬. મેં સુસંગત દસ્તાવેજો અને રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું છે. મેં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમ તેમજ રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહીનો પણ અભ્યાસ કર્યો છે.

૭. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ તેમજ બંને પક્ષોના વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનું અવલોકન કરતાં, આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા મુદ્દાઓ નીચે મુજબ છે:

શું વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાની કદર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે?

શું વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા પુરાવાની કદર કરવામાં કોઈ ભૂલ કરી છે?

શું નિર્દોષ છોડી મૂકવાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે વિકૃતિથી પીડાય છે?

૮. હવે, ઉપરોક્ત હકીકતો અને હાલની અપીલમાં સંકળાયેલા મુદ્દાને ધ્યાનમાં લેતાં, કેસની હકીકતલક્ષી બાબતોની પ્રથમ તપાસ કરવી યોગ્ય છે.

૯. તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ સાંજે આશરે ૭:૩૦ વાગ્યે, ફરિયાદી ફૂડ ઈન્સ્પેક્ટરે તેમના પટાવાળા સાથે રાજેશ કોફી સેન્ટર, અજંતા કોમર્શિયલ સેન્ટર, આશ્રમ રોડ, અમદાવાદની મુલાકાત લીધી હતી. પંચ સાક્ષીની હાજરીમાં, તેમણે રૂ. ૩૨.૪૦ ચૂકવ્યા પછી આરોપી પાસેથી ૯૦૦ ગ્રામ ટામેટા સોસ ખરીદ્યો હતો.

નમૂનાને એકરૂપ બનાવવામાં આવ્યો હતો, ત્રણ સ્વચ્છ કાચની બોટલોમાં વહેંચવામાં આવ્યો હતો, ફોર્મલિન વડે સાચવવામાં આવ્યો હતો, નિર્ધારિત પ્રક્રિયા અનુસાર સીલ કરવામાં આવ્યો હતો, અને એક ભાગ પૃથક્કરણ માટે પબ્લિક એનાલિસ્ટને મોકલવામાં આવ્યો હતો.

૧૦. પબ્લિક એનાલિસ્ટના અહેવાલમાં બહાર આવ્યું હતું કે નમૂનો પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન રૂલ્સ, ૧૯૫૫ હેઠળ નિર્ધારિત ધોરણોને અનુરૂપ ન હતો, કારણ કે કુલ એસિડિટી (એસિટિક એસિડ તરીકે) નિર્ધારિત લઘુત્તમ ૧.૦% ના બદલે ૦.૫૦% હતી, અને પ્રતિબંધિત કૃત્રિમ રંગ એરિથ્રોસિન જણાઈ આવ્યો હતો. તેથી, નમૂનો ભેળસેળયુક્ત હોવાનો અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો હતો. પરિણામે, પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન એક્ટ, ૧૯૫૪ ની કલમ ૧૬ સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે આરોપી સામે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.

૧૧. ફરિયાદ દાખલ કર્યા પછી, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૩(૨) હેઠળની નોટિસ સાથે પબ્લિક એનાલિસ્ટના અહેવાલની નકલ આરોપીને બજાવવામાં આવી હતી. આરોપીની વિનંતી પર, નમૂનાનો બીજો ભાગ પુનઃ પૃથક્કરણ માટે સેન્ટ્રલ ફૂડ લેબોરેટરી, મૈસુરને મોકલવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૧૭.૦૩.૨૦૧૧ ના સીએફએલ પ્રમાણપત્રમાં પણ નમૂનો ભેળસેળયુક્ત હોવાનું જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું.

૧૨. ત્યારબાદ, કેસને વોરંટ કેસ તરીકે ચલાવવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદપક્ષે તેના સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને તેના કેસના સમર્થનમાં મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા. આંક ૫૧ પર આરોપી સામે આરોપ ઘડવામાં આવ્યો હતો, જેમાં આરોપીએ ગુનાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને ટ્રાયલ ચલાવવાની માંગ કરી હતી. પુરાવાની કદર કર્યા પછી અને બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે, વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા, આરોપીને તેની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂક્યો હતો.

૧૩. ટ્રાયલ કોર્ટે ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૧૩૦૦/૨૦૦૪ માં **ગુજરાત રાજ્ય વિ. રસિકભાઈ આત્મારામદાસભાઈ પટેલ** ના કેસમાં આ અદાલતના તારીખ ૧૨.૦૩.૨૦૧૦ ના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે. સદર નિર્ણય પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જ્યાં એક જ દિવસે બહુવિધ નમૂના એકત્રિત કરવામાં આવે છે, જો ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાથી પર રહીને એ સ્થાપિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય કે દરેક નમૂનો એકત્રિત કરવા માટે વપરાતા સાધનો અને વાસણો સૂકા, સ્વચ્છ, ચોખ્ખા અને આરોગ્યપ્રદ હતા, તો ફરિયાદપક્ષનો કેસ શંકાસ્પદ બને છે, અને આવી શંકાનો લાભ આરોપીને અચૂકપણે મળવો જોઈએ.

૧૪. હાલના કેસમાં, ફરિયાદીની ઊલટતપાસ દરમિયાન, પેરા ૪૫ માં એવી કબૂલાત કરવામાં આવી હતી કે "એ વાત સાચી છે કે દરેક ફૂડ ઇન્સ્પેક્ટરને નમૂના એકત્રિત કરવા માટે જરૂરી સાધનો આપવામાં આવે છે, અને અમે તે જ સાધનોનો ઉપયોગ કરીને નમૂના એકત્રિત કરીએ છીએ." આ કબૂલાત સ્પષ્ટપણે

સ્થાપિત કરે છે કે હાલના કેસમાં એકત્રિત કરવામાં આવેલ નમૂનો તે દિવસે ફરિયાદીનો બીજો નમૂનો હતો. વધુમાં, ઊલટતપાસના પેરા ૪૭ માં, ફરિયાદીએ સ્વીકાર્યું કે "એ વાત સાચી છે કે તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૦૯ ના રોજ આ પ્રક્રિયામાં વપરાયેલા સાધનો ધોવામાં આવ્યા ન હતા." આ કબૂલાત સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે ફરિયાદી દ્વારા તે જ દિવસે બે નમૂના એકત્રિત કરવામાં આવ્યા હતા. હાલનો નમૂનો બીજો નમૂનો હોવાથી, એ સ્પષ્ટ છે કે અગાઉનો નમૂનો એકત્રિત કરવા માટે તે જ સાધનોનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદીએ સ્પષ્ટપણે સ્વીકાર્યું છે કે બીજો નમૂનો એકત્રિત કરતા પહેલા તે સાધનો ધોવામાં આવ્યા ન હતા. પરિણામે, ફરિયાદી પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન રૂલ્સ ના નિયમ ૧૪ ની ફરજિયાત જરૂરિયાતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. વધુમાં, ૧૯૯૭ (૨) એફ.એ.સી. ૨૬ માં આ અદાલત દ્વારા ઠરાવ્યા મુજબ, નિયમ ૧૪ ની જોગવાઈઓ ફરજિયાત સ્વરૂપની છે અને તેનું ચુસ્ત પાલન જરૂરી છે. તેથી, નિયમ ૧૪ ના બિન-પાલન અંગે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણને ભૂલભરેલું કહી શકાય નહીં.

૧૫. વધુમાં, જો આંક-૨૮ ના સીએફએલ (સેન્ટ્રલ ફૂડ લેબોરેટરી) અહેવાલનું અવલોકન કરવામાં આવે તો, ડિરેક્ટરે એવું દર્શાવતું કોઈ પ્રમાણપત્ર જારી કર્યું નથી કે કન્ટેનર તેમજ બહારના કવર પરના સીલની નમૂનાના સીલની છાપ સાથે સરખામણી કરવામાં આવી છે. સદર અધિનિયમના નિયમ ૪(૪) સંબંધમાં, ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૬૧૦/૧૦ અને ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૨૦૩૮/૦૯ માં આ

અદાલતના ચુકાદાઓમાં સ્થાપિત સિદ્ધાંતો મુજબ, બહારના અને અંદરના કવર પરના સીલની નમૂનાની છાપ સાથે સરખામણી કરવાની ડિરેક્ટરની ફરજ છે, અને આ જોગવાઈ ફરજિયાત છે. જો આ જોગવાઈનું પાલન કરવામાં ન આવે, તો આરોપી સામે કાર્યવાહી ચલાવી શકાતી નથી. હાલના કેસમાં પણ, આંક-૧૮ ના અહેવાલનું અવલોકન કરતાં ડિરેક્ટર દ્વારા એવું જણાવતું કોઈ પ્રમાણપત્ર જારી કરવામાં આવ્યું નથી અથવા શેરો/નોંધ કરવામાં આવી નથી કે કન્ટેનર તેમજ બહારના કવર પરના સીલની નમૂનાના સીલની છાપ સાથે સરખામણી કરવામાં આવી છે, તેથી સદર અધિનિયમના નિયમ ૪(૪) નો સ્પષ્ટ ભંગ થયો છે.

૧૬. એવું જણાય છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે, વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં કારણો નોંધતી વખતે, અવલોકન કર્યું હતું કે હાલના સામાવાળા-આરોપીએ, કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ નોંધાયેલા તેમના નિવેદનમાં, ખાસ કરીને વાંધો ઉઠાવ્યો હતો કે ફરિયાદી ફૂડ ઇન્સ્પેક્ટર પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન રૂલ્સ, ૧૯૫૫ ના નિયમ ૧૪ માં સમાવિષ્ટ ફરજિયાત જોગવાઈઓનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે, નમૂનો લેતી વખતે, ફરિયાદીએ પંચ સાક્ષીઓ અને સામાવાળા-આરોપીની હાજરીમાં નમૂનો એકત્રિત કરવા માટે વપરાયેલ વાસણ યોગ્ય રીતે સાફ કર્યું ન હતું કે કાચની બોટલો સાફ કરી ન હતી. તેથી, સામાવાળાના જણાવ્યા અનુસાર, ફરિયાદી ફૂડ ઇન્સ્પેક્ટર નમૂનો લેતી વખતે પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન એક્ટ અને પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન રૂલ્સ, ૧૯૫૫ હેઠળ નિર્ધારિત ફરજિયાત જોગવાઈઓનું પાલન

કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા.

૧૭. એવું જોવામાં આવે છે કે, નમૂનો એકત્રિત કરતી વખતે, મૂળ ફરિયાદીએ નમૂનામાં ફોર્મલિન ઉમેર્યું હતું. ફોર્મલિન ઉમેરવાના કારણે, નમૂનો નિર્ધારિત ધોરણોને અનુરૂપ ન હતો. આ પાસાને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, અને આ અદાલત તેમજ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓનો સંદર્ભ લેતા, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે નોંધ્યું હતું કે ખાધ પદાર્થોના નમૂનાઓમાં ફોર્મલિન ઉમેરવા અંગે ચોક્કસ માર્ગદર્શિકા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. નમૂનો લેતી વખતે ફરિયાદી દ્વારા તે માર્ગદર્શિકાનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો છે.

૧૮. આ તબક્કે, આ અદાલતના તે નિર્ણયોનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય છે જેમાં સમાન હકીકતોમાં, આ અદાલતે પ્રિવેન્શન ઓફ ફૂડ એડલ્ટરેશન એક્ટ ની જોગવાઈ હેઠળ મૂળ ફરિયાદી/ગુજરાત રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને ફગાવી દીધી છે. આ અદાલતના સદર નિર્ણયો નીચે મુજબ વંચાય છે:

ગુજરાત રાજ્ય વિ. પ્રજાપતિ અમૃતલાલ નટવરલાલ, ૨૦૦૮ ૧ જી.એલ.આર. ૭૬૫ માં રિપોર્ટ થયેલ;

ગુજરાત રાજ્ય વિ. હુસેનઅલી નઝરઅલી હુડા અને ૨ અન્ય, ૨૦૧૦ લોસૂટ(ગુજ) ૨૫૦ માં રિપોર્ટ થયેલ;

મંગળદાસ અંબુભાઈ પટેલ વિ. મહેશ ચેલારામ મોહનાની અને ૧, ૨૦૧૬ લોસૂટ(ગુજ) ૧૪૭૩ માં રિપોર્ટ થયેલ;

ગુજરાત રાજ્ય વિ. રસુલખાન એ. પઠાણ, ૨૦૧૫ લોસૂટ(ગુજ) ૧૧૬૮ માં રિપોર્ટ થયેલ;

ગુજરાત રાજ્ય વિ. મોહમદભાઈ નૂરમોહમદ સુણાસરા, ૨૦૦૭ લોસૂટ(ગુજ) ૨૭૬૮ માં રિપોર્ટ થયેલ;

મંગળદાસ અંબુભાઈ પટેલ વિ. દશરથભાઈ શંભુભાઈ પટેલ અને ૧, ૨૦૧૬ લોસૂટ(ગુજ) ૧૪૮૦ માં રિપોર્ટ થયેલ;

મંગળદાસ અંબુભાઈ પટેલ વિ. ધરમવીર હોરીલાલ ચાદવ અને ૧, ૨૦૧૪ લોસૂટ(ગુજ) ૧૮૫૦ માં રિપોર્ટ થયેલ;

મહેન્દ્ર અંબાલાલ પટેલ વિ. બરકતઅલી પ્યારઅલી હુકુા અને અન્ય, ૨૦૧૨ લોસૂટ(ગુજ) ૬૧૩ માં રિપોર્ટ થયેલ.

૧૯. વધુમાં, કિમિનલ અપીલ નં. ૩૧૭૩/૨૦૦૮ માં ફૂડ ઇન્સ્પેક્ટર, ડી.જી. પટેલ મારફત અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન વિ. આનિદ હુસૈન અબ્દુલ મજીદ અન્સારી અને અન્ય ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયો, પેરિસ કન્ફેક્શનરી વર્ક્સ માટે નલિનભાઈ એચ. વ્યાસ, ફૂડ ઇન્સ્પેક્ટર વિરુદ્ધ કિશોરભાઈ ઘેલા રામ ખુશલાણી ના કેસમાં કિમિનલ અપીલ નં. ૧૧૩૨/૨૦૦૬ માં તારીખ ૨૫.૦૯.૨૦૨૪ નો નિર્ણય અને ૧૯૯૪ (૧) જી.એલ.આર. ૪૮૭ માં રિપોર્ટ થયેલ વિષ્ણુપ્રસાદ સી. દોડીયા વિ. સુરેન્દ્રકુમાર મોહનલાલ ઠક્કર, ૧૯૯૭(૧) જી.એલ.આર. ૪૫૮ માં રિપોર્ટ થયેલ ચીમનલાલ ગોવિંદજી ઠક્કર વિ. ગુજરાત રાજ્ય અને કિમિનલ અપીલ નં. ૨૨૫૫/૨૦૦૯ માં વી.બી. ચૌહાણ વિ. ઉમેશભાઈ મનુભાઈ મોદી ના કેસનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય છે, જેના દ્વારા આ અદાલતે સમાન મુદ્દા પર વિચારણા કરી છે.

૨૦. અપીલના રેકૉર્ડનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે સામાવાળા-આરોપીએ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ નિર્દોષતા સ્થાપિત કરી હતી અને રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવા અને અન્ય સામગ્રીની યોગ્ય

કદર કર્યા પછી, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂકવાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ પસાર કર્યો છે. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા તારણો ન્યાયી, યોગ્ય અને કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો અનુસાર છે અને તેથી, આ અદાલત દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

૨૧. નિર્ણયોની શ્રેણી દ્વારા એ સુસ્થાપિત છે કે અપીલ કોર્ટ પાસે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃ મૂલવણી કરવાની અને પુનઃ વિચારણા કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે જેના પર નિર્દોષ છોડી મૂકવાનો હુકમ આધારિત છે. જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છોડી મૂકવાના કેસમાં આરોપીની તરફેણમાં બેવડી પૂર્વધારણા છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ તેની નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા તેને ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી સક્ષમ અદાલત દ્વારા તે દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ પોતાની મુક્તિ મેળવી લીધા પછી, તેની નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ પુષ્ટિ પામે છે, પુનઃ પુષ્ટિ પામે છે અને મજબૂત બને છે.

૨૨. વધુમાં, જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વ્યાજબી નિષ્કર્ષ શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છોડી મૂકવાના તારણને ખતેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં. વધુમાં, નિર્દોષ છોડી મૂકવાના હુકમ સામેની અપીલમાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, અપીલ કોર્ટ સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છોડી મૂકવાના હુકમમાં ત્યાં સુધી હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં જ્યાં સુધી નીચલી

કોર્ટનો અભિગમ કોઈ સ્પષ્ટ ગેરકાયદેસરતાથી દૂષિત ન થયો હોય અને જે નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા હોય તે કોઈપણ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા પહોંચી શકાય તેમ ન હોય અને, તેથી, નિર્ણયને વિફૂત ગણવો પડે. માત્ર બે દ્રષ્ટિકોણ શક્ય હોવાના કારણે, અપીલ કોર્ટ એવો દ્રષ્ટિકોણ અપનાવશે નહીં જે નીચેની અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને ઉલટાવી દે. જો કે, જો અપીલ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય હોય કે નીચેની અદાલત દ્વારા કાઢવામાં આવેલો નિષ્કર્ષ વિફૂત છે અને અદાલતે કાયદાની સ્પષ્ટ ભૂલ કરી છે અને રેકૉર્ડ પરના મહત્વપૂર્ણ પુરાવાઓને અવગણ્યા છે તો તેની પાસે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, આરોપી જે ગુના માટે આરોપિત છે તે ગુના સાથે સંકળાયેલો છે કે કેમ તે શોધવા માટે રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયી નિર્ણય પર પહોંચવા માટે પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરવાની ફરજ અપીલ કોર્ટ પર લાદવામાં આવી છે.

૨૩. સર્વોચ્ચ અદાલતે (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫ માં રિપોર્ટ થયેલ **ચંદ્રપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય** ના કેસમાં, ખાસ કરીને **પેરા નં. ૪૨ અને ૪૩** માં અવકાશ અને સિદ્ધાંતો સ્પષ્ટ કર્યા છે, જેની ત્યારબાદ [૨૦૨૨] ૩ એસ.સી.સી. ૪૭૧ માં રિપોર્ટ થયેલ **રાજેશ પ્રસાદ વિ. બિહાર રાજ્ય અને અન્ય** ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા પુનઃ પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી, જેમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છોડી મૂકવાના કેસમાં સામાન્ય સિદ્ધાંતો સ્પષ્ટ કર્યા છે, ખાસ કરીને પેરા નં. ૨૬ માં સર્વોચ્ચ અદાલતના વિવિધ નિર્ણયોના આધારે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સામાન્ય સિદ્ધાંતો નિર્ધારિત

કરવામાં આવ્યા છે. ત્યારબાદ એ.આઈ.આર. ૨૦૨૪ એસ.સી. ૨૨૫૨ = (૨૦૨૪) ૮ એસ.સી.સી. ૧૪૯ માં રિપોર્ટ થયેલ બાબુ સાહેબગૌડા રુદ્રગૌડાર વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સમાન મુદ્દા પર વિચારણા કરી છે, ખાસ કરીને, પેરા નં. ૩૭ થી ૪૦ માં. તેથી, હું ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા તારણો સાથે સંપૂર્ણ સહમત છું.

૨૪. [૨૦૨૪] ૮ એસ.સી.સી. ૧૬૯ માં રિપોર્ટ થયેલ રમેશ વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો પણ યોગ્ય છે, જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા-૨૦ અને ૨૧ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું અને અવલોકન કર્યું છે:

"૨૦. આ તબક્કે, નિર્દોષ છોડી મૂકવાના ચુકાદા સામેની અપીલ સાથે કામ કરતી વખતે અપીલ કોર્ટની સત્તા અંગે ચંદ્રપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા મેળવવામાં આવેલા સામાન્ય સિદ્ધાંતોનો સંદર્ભ લેવો સુસંગત રહેશે. સિદ્ધાંતો આ મુજબ વંચાય છે:

‘૪૨. (૧) અપીલ કોર્ટ પાસે પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની, પુનઃ મૂલવણી કરવાની અને પુનઃ વિચારણા કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે જેના પર નિર્દોષ છોડી મૂકવાનો હુકમ આધારિત છે.

(૨) કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર, ૧૯૭૩ આવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત લાદતો નથી અને અપીલ કોર્ટ તેની સમક્ષના પુરાવા પર હકીકત અને કાયદા બંનેના પ્રશ્નો પર પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચી શકે છે.

(૩) વિવિધ શબ્દપ્રયોગો, જેમ કે, "મહત્વપૂર્ણ અને આકર્ષક કારણો", "સારા અને પર્યાપ્ત આધારો", "ખૂબ મજબૂત સંજોગો", "વિકૃત નિષ્કર્ષો", "સ્પષ્ટ ભૂલો", વગેરે નિર્દોષ છોડી મૂકવા સામેની અપીલમાં અપીલ કોર્ટની વ્યાપક સત્તાઓને ઘટાડવાના હેતુથી નથી. આવા વાક્યપ્રયોગો પુરાવાની સમીક્ષા કરવા અને પોતાના નિષ્કર્ષ પર પહોંચવાની અદાલતની સત્તાને ઘટાડવા કરતાં નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં હસ્તક્ષેપ કરવા સામે અપીલ કોર્ટની અનિચ્છા પર ભાર મૂકવા માટે વધુ "ભાષાકીય અલંકારો" ના સ્વરૂપમાં છે.

(જ) જો કે, અપીલ કોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છોડી મૂકવાના કેસમાં, આરોપીની તરફેણમાં બેવડી પૂર્વધારણા છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત હેઠળ તેની નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા તેને ઉપલબ્ધ છે કે જ્યાં સુધી સક્ષમ અદાલત દ્વારા તે દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ માનવામાં આવશે. બીજું, આરોપીએ પોતાની મુક્તિ મેળવી લીધા પછી, તેની નિર્દોષતાની પૂર્વધારણા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વધુ પુષ્ટિ પામે છે, પુનઃ પુષ્ટિ પામે છે અને મજબૂત બને છે.

(પ) જો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે બે વ્યાજબી નિષ્કર્ષ શક્ય હોય, તો અપીલ કોર્ટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધવામાં આવેલા નિર્દોષ છોડી મૂકવાના તારણને ખલેલ પહોંચાડવી જોઈએ નહીં.’

૨૧. રાજેન્દ્ર પ્રસાદ વિ. બિહાર રાજ્ય માં, આ અદાલતની ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચે ધ્યાન દોર્યું હતું કે અપીલ કોર્ટ માટે, નિર્દોષ છોડી મૂકવા સામેની અપીલમાં, આરોપીના દોષના વિપરીત નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે સક્ષમ થવા ટ્રાયલ કોર્ટના કારણોને ફગાવી દેવા માટે રેકૉર્ડ પરથી મક્કમ અને વજનદાર આધારો સ્પષ્ટપણે દર્શાવવા આવશ્યક રહેશે. વધુમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે, નિર્દોષ છોડી મૂકવા સામેની અપીલમાં, સાક્ષીઓની વિશ્વસનીયતા વિશે અપીલ કોર્ટ માટે વિપરીત દ્રષ્ટિકોણ અપનાવવો કાયદેસર રીતે પૂરતો નથી અને તે એકદમ અનિવાર્ય છે કે હાઈકોર્ટ ખાતરીપૂર્વક શોધે કે ટ્રાયલ કોર્ટ માટે તેમની જુબાની નકારી કાઢવી લગભગ અશક્ય હતી. આ ફોજદારી ન્યાયના ન્યાયશાસ્ત્રીય પાસાના સારતત્વ તરીકે ઓળખવામાં આવ્યું હતું. આ દ્રષ્ટિએ જોતાં, અપીલ સાથે કામ કરવામાં હાઈકોર્ટનો અણઘડ અભિગમ, જેના પરિણામે અપીલકર્તા નં. ૧ અને ૨ ને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા, શંકાનો લાભ આપીને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ છોડી મૂકવાના યોગ્ય અને સુવિચારિત ચુકાદાને ઉલટાવી દેવાયો, તે ટકાવી શકાય તેમ નથી."

૨૫. રેકૉર્ડ પરના સમગ્ર પુરાવા ધ્યાનમાં લેતા, સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે હાલના આરોપીને કથિત ગુના સાથે જોડવા માટે કોઈ વિશ્વસનીય પુરાવા નથી અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવા એ સાબિત કરવા માટે એટલા વિશ્વાસપાત્ર નથી કે વાજબી શંકાથી પર રહીને આરોપીએ કથિત ગુનો કર્યો છે. તેથી, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે આરોપીને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

૨૬. વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનું અવલોકન કરતાં, સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ રેકૉર્ડ પરના પુરાવાની કદર કરવામાં અને આરોપીઓને તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં હકીકત અને કાયદાની કોઈ ભૂલ કરી નથી. પુરાવાની પુનઃ મૂલવણી કરતાં પણ, સ્પષ્ટપણે જણાય છે કે ફરિયાદપક્ષ આરોપી સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપો વાજબી શંકાથી પર રહીને સાબિત કરવામાં સદંતર નિષ્ફળ ગયું છે. તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ ટકાવી શકાય તેવો છે અને હાલની અપીલ રદ થવાને પાત્ર છે.

૨૭. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, હાલની અપીલ ગુણદોષ વિનાની છે અને તે રદ થવાને પાત્ર છે. પરિણામે, તે રદ કરવામાં આવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ નિર્દોષ છોડી મૂકવાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ આથી બહાલ રાખવામાં આવે છે. જામીન પત્ર રદ થાય છે. રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને તાત્કાલિક પરત મોકલવી.

સહી/-
(હેમંત એમ. પ્રચ્છક, ન્યાયમૂર્તિ)

સુરેશ સોલંકી

This is an AI-assisted translation.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.